

Nr 333.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tillskott till dyrtidstillägg för vissa lantmätare; given Stockholms slott den 18 mars 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Nils Hansson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1921.

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Departementschefen, statsrådet Hansson anförde:

I punkten 38 under nionde huvudtiteln i den till riksdagen den 7 januari 1920 avlåtna propositionen om anslag å tilläggsstat för innevarande år har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition angående tillskott till dyrtidstillägg för vissa lantmätare,

som Kungl. Maj:t kunde komma att avlåta till riksdagen, för detta ändamål å tilläggsstat för år 1921 beräkna ett anslag av 600,000 kronor.

Sedan Kungl. Maj:t tidigare innevarande dag beslutat till riksdagen avlåta proposition angående grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, anhåller jag få anmäla förenämnda ärende.

Med bifall till vad Kungl. Maj:t föreslagit har riksdagen medgivit, att för vart av åren 1917—1920 tillskott till krigstidstillägg eller dyrtidstillägg finge på grund av inkomst för arbete enligt taxa utgå av statsmedel till distriktslantmätare, extra lantmätare och lantmäteriauscultant, därvid beräknats, att distriktslantmätare och extra lantmätare erhöles från arbeten enligt taxa dubbelt så stor inkomst som statsavlönningen eller alltså respektive 4,000 och 3,200 kronor samt auscultant en dylik inkomst av 2,400 kronor. Därjämte har medgivits, att tillskott av statsmedel finge enligt vissa grunder utgå även till kommissionslantmätare och vice kommissionslantmätare, som fortfarande utövade praktisk verksamhet.

För år 1920 gällande bestämmelser innefattas i kungörelse i ämnet den 22 juni 1920 (nr 532).

Efter genomförande vid 1921 års ingång av den nya organisationen av lantmäteriväsendet består den lantmäteripersonal, som sysselsättes med utförande av lantmäteriförrättningar, av distriktslantmätare och extra lantmätare. Grundlönen för distriktslantmätarna har höjts från 2,000 till 3,000 kronor med tre ålderstillägg. De extra lantmätarnas löneförmåner utgå i form av arvoden om respektive 2,000, 1,500 och 1,000 kronor. Extra lantmätarna uppburo förut arvoden om 1,600 kronor och till lantmäteriauscultanterna, vilka icke återfinnas inom den nya organisationen, utgingo under vartdera av åren 1919 och 1920 arvoden om respektive 1,200, 900 och 600 kronor.

Med utlåtande den 29 december 1920 har lantmäteristyrelsen överlämnat en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse av den 15 i samma månad, däri styrelserna för Sveriges distriktslantmätarförening och lantmäteriauscultanternas förening, under framhållande av att de från och med 1921 års ingång ändrade löneförmånerna torde föranleda ändrade grunder för beräkning av tillskott till dyrtidstillägg, hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för beredande under år 1921 av tillskott till dyrtidstillägg åt den med praktisk lantmäteriverksamhet sysselsatta lantmäteripersonalen, beräknat efter inkomst av lantmäteritaxa till 5,500 kronor för distriktslantmätare, 4,100 kronor till extra lantmätare med arvode å 2,000 kronor samt 3,300 kronor till övriga extra lantmätare med arvode på stat.

Till stöd för vad sålunda hemställts har anförts i huvudsak följande:

1909 års omorganisation hade beträffande distriktslantmätarna inneburit bl. a., att dessa erhållit löner av staten till belopp, motsvarande en tredjedel av beräknad nettoinkomst. Deras sammanlagda behållning av tjänsten beräknades vid detta tillfälle till 6,000 kronor och lönen följaktligen till 2,000 kronor.

1917 års lantmäterikommission hade vid uppgörande av förslaget till distriktslantmätarnas nya löner utgått från att en distriktslantmätarens inkomst vid 1909 års omorganisation beräknats till 6,000 kronor. Kommissionen hade emellertid avsett, att en distriktslantmätarens behållna inkomst borde utgöra minst 6,500 kronor — enligt 1914 års prisläge. Kommissionen, som ansett skäl föreligga, att staten i större mån än hittills varit fallet bidroge till lantmätarnas avlöning, hade därför föreslagit, att distriktslantmätarna skulle åtnjuta lön av staten med ungefär hälften av detta belopp eller med 3,300 kronor. Återstoden eller 3,200 kronor hade beräknats bliva behållen inkomst av den nya taxan.

De blivande extra lantmätarna, vilkas behållna inkomst av den föreslagna taxan beräknats till 2,880 kronor, hade av kommissionen med hänsyn till de även efter genomförd omorganisation mindre goda befodringsförhållandena uppdelats i tre klasser, för vilka föreslagits arvoden av respektive 2,000, 1,500 och 1,000 kronor.

I princip hade dessa förslag vunnit Kungl. Maj:ts och jämväl riksdagens godkännande. Endast med avseende på distriktslantmätarnas löner hade en sänkning med 300 kronor till 3,000 kronor företagits.

I den av kommissionen föreslagna taxan hade emellertid verkställts en del höjningar beträffande lösen för kopior av kartor och avskrifter av handlingar. Dessa höjningar, som närmast avsett att i viss mån kompensera de ytterligt ökade materialkostnaderna, hade beräknats medföra en inkomstökning av för distriktslantmätare 300 kronor och för extra lantmätare 260 kronor.

Med ledning av kommissionens beräkningar syntes en distriktslantmätarens bruttoinkomst enligt den av kommissionen föreslagna taxan kunna anslås till 5,000 kronor och de blivande extra lantmätarnas till 3,300 kronor.

Då enligt lantmäteristyrelsens förslag till ny instruktion de trettio extra lantmätare, som komme i åtnjutande av arvode av 2,000 kronor i den nya lönestaten, syntes komma att utöva en mera självständig verksamhet än övriga blivande extra lantmätare och sålunda med avseende å taxeinkomsten bliva närmast likställda med de nuvarande extra lantmätarna, borde förstnämnda tjänstemän, i likhet med vad hittills varit fallet, bliva berättigade att upphära tillskott till dyrtidstillägg på högre taxeinkomst än övriga extra lantmätare. För en sådan åtgärd talade dessutom den omständigheten, att flertalet av dem vore familjeförsörjare och kunde räkna antal tjänsteår i allmänhet överstigande tiotalet. Den bruttoinkomst, dessa tjänstemän komme att erhålla enligt förutnämnda taxa, syntes kunna uppskattas till omkring 4,000 kronor, således 1,000 kronor mindre än en distriktslantmätare och 700 kronor mer än övriga blivande extra lantmätare.

Den förhöjning i en distriktslantmätarens löneförmåner från år 1909 och fram till tiden omkring år 1914, som kommissionen ansett icke skäligen böra sättas lägre än 500 kronor, hade genom riksdagens förberörda beslut ytterligare reducerats med 300 kronor till 200 kronor. Att kommissionens beräkning av nämnda prisstegring varit låg kunde numera med full visshet konstateras. Såsom kompensation för den normala prisstegringen under samma period utginge nämligen till statens befattningshavare allt sedan år 1919 s. k. tillfällig löneförbättring, utgörande för år räk-

Bihug till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 282 häft. (Nr 332—334.) 2

nat 900 kronor till ordinarie tjänsteman av första lönegraden och 1,000 kronor till dylik befattningshavare av andra och tredje lönegraden. Att en distriktslantmätare vore att anse såsom uteslutande en statens befattningshavare syntes icke behöva framhållas. Att en del av hans löneförmåner såsom hittills komme att utgöras av taxeinkomster, hade sin grund i förhållanden, för vilka kommissionen närmare redogjort. Med hänsyn till sin sammanlagda nettoinkomst innehade han en ställning närmast motsvarande en tjänstemans i andra lönegraden och hade därför i likhet med en sådan bort komma i åtnjutande av tillfällig löneförbättring med 1,000 kronor. Då motsvarande löneförbättring för en distriktslantmätare utgjorde endast 200 kronor, bleve han i förhållande till övriga statens befattningshavare sämre lottad ej enbart så tillvida, att han ginge miste om skillnaden eller 800 kronor, utan jämväl därutinnan, att han icke komme i åtnjutande av det därå beräknade dyrtidstillägget.

Det syntes därför vara med billighet och rättvisa förenligt, att distriktslantmätarna åtminstone komme i åtnjutande av ett mot dyrtidstillägget svarande vederlag å detta belopp av 800 kronor. Ett sådant vederlag skulle måhända lättast beredas dem på så sätt, att den inkomst av lantmäteritaxan, efter vilken tillskott till dyrtidstillägg finge beräknas, höjdes med motsvarande belopp. Om det på grund av omförmälda höjning i den av kommissionen föreslagna taxan beräknade inkomstbeloppet av 300 kronor frändroges bruttoinkomsten av taxan, återstode 4,700 kronor, vilka alltså skulle ökas med ovannämnda 800 kronor till 5,500 kronor.

De blivande extra lantmätarna komme visserligen att åtnjuta tillfällig löneförbättring å arvodena, men syntes de dessutom, i likhet med vad som föreslagits för distriktslantmätarna, böra bliva delaktiga av en förhöjning i tillskottet till dyrtidstillägg, beräknad å ett belopp som motsvarade den å taxan belöpande uteblivna löneförbättringen. Om denna för de trettio äldsta beräknades till samma belopp som löneförbättringen å arvodena eller 400 kronor och för återstoden till något lägre belopp eller 300 kronor, skulle tillskottet till dyrtidstillägg till de blivande extra lantmätarna komma att efter avdrag på grund av förutnämnda taxeökning utgå på beräknade taxeinkomster av respektive 4,100 och 3,300 kronor.

I skrivelsen har vidare erinrats därom, att de för år 1920 utgående tillskotten till dyrtidstillägg beviljats först under juni månad. Då något förskott i avräkning å desamma icke utgått, hade lantmätarna under omkring ett halft år icke utfått denna i deras inkomster så viktiga post. En ändring härutinnan för år 1921 syntes därför synnerligen önskelig.

Lantmäteristyrelsen anför i sitt utlåtande följande:

De belopp, å vilka tillskott till dyrtidstillägg hittills utgått, vore att anse varken såsom brutto- eller nettoinkomst för arbete enligt taxa. Såvitt lantmäteristyrelsen kunde finna hade de framkommit såsom resultat av en skälighetsprövning. Den löneförbättring, som beretts andra statens tjänstemän och som i någon mån samt jämväl genom den nya taxa, som komme att träda i kraft med ingången av år 1921, komme rikets lantmätare till del, ansåge styrelsen foljdriktigt böra utsträckas även i avseende å det tillskott, varom här vore fråga och som utgjorde ersättning för utebliven förhöjning av lantmäteritaxan. Emellertid hölle styrelsen före, att ifrågavarande förbättring borde skäligen kunna begränsas därhän, att tillskottet beräknades för en taxeinkomst för distriktslantmätare av 4,800 kronor, för

30 extra lantmätare med företrädesvis självständig verksamhet av 3.600 kronor och för övriga extra lantmätare av 3,000 kronor.

I vad framställningen avsåge utbekommande av tillskott redan från 1921 års början ansåge styrelsen densamma synnerligen behjärtansvärd. Därest saken emellertid icke omedelbart kunde ordnas, syntes erforderliga åtgärder böra vidtagas för ändring fortast möjligt.

Statskontoret har i utlåtande den 11 februari 1921 yttrat sig sålunda:

Storleken av de belopp, varå tillskott till dyrtidstillägg för lantmåteripersonalen jämlikt kungörelsen den 22 juni 1920 (nr 532) utgått, torde väl — enligt vad propositionen nr 124 till 1920 års riksdag utvisade — hava bestämts med hänsyn till den inkomst, denna personal ansetts hava från arbeten enligt taxa och vilken beräknats till dubbelt så stor som statsavlöningen. Men därav torde väl ej följa att, sedan statsavlöningen för personalen och jämväl taxan å arbeten förhöjts, en motsvarande ökning borde äga rum i de belopp, varå tillskott till dyrtidstillägg finge — utöver dyrtidstillägget å statsavlöningen — beräknas.

Sökandena syntes i övrigt ej hava förebragt några omständigheter, som icke torde hava beaktats vid bestämmandet av storleken av de belopp, varå tillskott till dyrtidstillägg hittills utgått.

På grund härav och då någon ytterligare förhöjning av löneförmånerna för denna personal icke vore betingad av nu rådande konjunkturer, ansåge sig statskontoret icke kunna tillstyrka någon ökning av de belopp, å vilka tillskott till dyrtidstillägg finge beräknas. Beloppet för distriktslantmätare borde således fortfarande utgöra 4,000 kronor för år räknat. För extra lantmätare med arvode om 2,000 kronor borde fastställas 3,200 kronor och för extra lantmätare med arvoden om respektive 1,500 och 1,000 kronor — vilka torde hava ersatt auskultanterna — syntes samma belopp, som förut gällde beträffande lantmåteriauskulnter eller 2,400 kronor, böra, allt för år räknat, fastställas.

Därest vad statskontoret sålunda föreslagit vunne beaktande, syntes det av Kungl. Maj:t å tilläggsstat för år 1921 under nionde huvudtiteln för ifrågavarande behov förslagsvis beräknade anslag om 600,000 kronor ej behöva förhöjas.

För att berörda tillskott till dyrtidstillägg, som torde bliva erforderligt jämväl för år 1922, måtte — såsom i ansökningen åsyftats — kunna tillsvidare under år 1922 utbetalas i samband med det dyrtidstillägg å lön eller arvode, som även för år 1922 torde komma att utgå, borde bestämmelse härom inflyta i de föreskrifter rörande utbetalning av dyrtidstillägg, som — i likhet med vad ägt rum beträffande år 1921 — torde komma att utfärdas.

I likhet med statskontoret finner jag anledning ej föreligga till höjning av de belopp, som legat till grund för förut beviljade tillskott. Jag ansluter mig till vad statskontoret i detta hänseende anfört och vill tillägga, att det icke visats vara av behovet påkallat eller kan anses lämpligt att på sätt i ovan angivna framställning föreslagits genom en omläggning av sättet för beräkningen av ifrågavarande tillskott till dyrtidstillägg bereda ovannämnda befattningshavare en ytterligare ökning i de

*Departements-
chefen.*

avlöningsförmåner, som genom den vid 1920 års riksdag för dem beslutade löneregleringen blivit definitivt bestämda. Den inkomst av arbete enligt taxa, varå tillskott må beräknas, bör alltså fastställas för distriktslantmätare till 4,000 kronor, för extra lantmätare med arvode om 2,000 kronor till 3,200 kronor samt för annan extra lantmätare till 2,400 kronor, allt för år räknat.

Ovan framställda önskemål beträffande ett undanröjande av de olägenheter, som uppkommit därigenom, att beslut rörande tidigare tillskott av ifrågavarande slag icke avsett längre tid än det år, varunder beslutet meddelats, torde böra vinna beaktande så tillvida, att åt propositionen gives en avfattning, avsedd att möjliggöra utbetalande av detta tillskott jämväl för år 1922, i avvaktan på det vidare beslut i ämnet, som kan komma att meddelas. Till följd härav torde böra av riksdagen inhämtas förklaring, att under år 1922 tillsvidare och intill dess definitivt beslut fattats rörande de medel, av vilka för sagda år kostnaderna för dylika tillskott skola bestridas, härför erforderliga belopp skola utgå av de medel, vilka för beredande av dyrtidstillägg under år 1922 kunna varda å riksstaten för sagda år särskilt avsatta.

Å 1921 års tilläggsstat har, såsom ovan anförts, för ändamålet tidigare beräknats 600,000 kronor. Med hänsyn till de förändrade grunder för bestämmandet av dyrtidstillägg för statens befattningshavare i allmänhet, som Kungl. Maj:t förut denna dag på föredragning av chefen för finansdepartementet beslutat föreslå riksdagen antaga, och med utgående från de indextal å levnadskostnaderna, som samme departementschef räknat med för 1921, eller 260 för det förra och 240 för det senare halvåret, anser jag det erforderliga beloppet kunna reduceras till 550,000 kronor.

De omständigheter, som föranlett chefen för finansdepartementet att föreslå anstånd med hemställan om anslag till dyrtidstillägg åt befattningshavare i allmänhet i statens tjänst, finner jag, efter samråd med bemälda departementschef och med hänsyn till det förhållandevis mindre belopp, varom här är ifråga, ej utgöra hinder för att redan i detta sammanhang hos riksdagen äska erforderligt förslagsanslag för ändamålet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att dels medgiva, att under år 1921 och tillsvidare under år 1922 må till distriktslantmätare och extra lantmätare med arvode, utöver dyrtidstillägg på grund av lön eller arvode, av statsmedel utgå tillskott därtill på grund av inkomster för arbete enligt gällande lantmäteritaxa, beräknade för distriktslantmätare till 4,000 kronor, för extra lantmätare

med arvode om 2,000 kronor till 3,200 kronor och för extra lantmätare med arvode om 1,500 eller 1,000 kronor till 2,400 kronor, allt för år räknat;

dels förklara, att beträffande tillskott, som nu nämnts, de angående dyrtidstillägg för motsvarande tid gällande bestämmelser skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse, med rätt för Kungl. Maj:t att meddela de närmare föreskrifter, som kunna vara erforderliga för tillämpning av dessa bestämmelser;

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må äga att, med tillämpning i den mån så ske kan av de angående dyrtidstillägg gällande grunder, för samma tid medgiva tillskott av statsmedel jämväl åt kommissionslantmätare och vice kommissionslantmätare, som fortfarande utöva praktisk verksamhet;

dels för nu angivna ändamål såsom tillskott till dyrtidstillägg m. m. för vissa lantmätare å *tilläggsstat* för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 550,000;

dels ock förklara, att under år 1922 tillsvidare och intill dess definitivt beslut fattats rörande de medel, av vilka för sagda år kostnaderna för ifrågavarande tillskott skola bestridas, härför erforderliga belopp skola utgå av de medel, vilka för beredande av dyrtidstillägg under år 1922 kunna varda å riksstaten för sagda år särskilt avsatta.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall; och skulle proposition i ämnet till riksdagen avlätas av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Vid protokollet:

M. De Geer.

